

Dyndalski, *Zemsta Aleksandra Fredry*, 1986, fot. Stanisław Markowski

Stefan Szramel

50 lat pracy artystycznej

Aktor, pedagog. Absolwent PWST w Krakowie w 1962 roku. Przed rozpoczęciem studiów aktorskich przez jeden sezon 1957/1958 pracował w opolskim Teatrze im. Jana Kochanowskiego. Debiutował rolą Mica w *Przed maturą* Jose-Andre Lacour'a w reżyserii Henryka Lotara na scenie Teatru Polskiego w Bielsku-Białej. Od roku 1964 przez dziewięć sezonów był aktorem Teatru im. Juliusza Słowackiego. W 1973 roku został przyjęty do zespołu Starego Teatru, w którym pozostaje niezmiennie do dziś.

Stefan Szramel – aktor dystansu, refleksji, zniuansowanej prawdy psychologicznej, o wielkim potencjale komicznym – mistrz warsztatu. Pierwsze lata na scenie Teatru im. Słowackiego zaowocowały kilkunastoma rolami w inscenizacjach m.in.: Bronisław Dąbrowskiego, Lidii Zamkow, Jerzego Golińskiego, Jerzego Kreczmara, Krystyny Skuszanki, Jerzego Krassowskiego. Wachlarz ról, które artysta stworzył w Starym Teatrze jest bardzo szeroki: od ról klasycznych, kostiumowych po współczesne, od dramatu po komedię. Współpracował z reżyserami, którzy mieli zasadniczy wpływ na kształt artystyczny teatru przy placu Szczepańskim. Wielokrotnie obsadzany przez Andrzeja Wajdę m.in. Narrator w *Biesach* Dostojewskiego, Gendre w *Nocy listopadowej* Wyspiańskiego, Wincenty Gorecki w *Zbiegiem lat, z biegiem dni...* wg scenariusza Olczak-Ronikier czy brawurowo zagrany Dyndalski w *Zemście* Fredry. Z Konradem Swinarskim spotkał się grając Samotnika i jedną z Masek w *Wyzwoleniu* Wyspiańskiego – legendarnej, ostatniej inscenizacji tego artysty w Starym Teatrze. Trzykrotnie z Jerzym Grzegorzewskim, który powierzył mu rolę Stańczyka w *Weselu* Wyspiańskiego, Ojca w *Tak zwanej ludzkości w obłądzie* wg Witkacego oraz Doktora w inscenizacji *Dziadów – dwunastu improwizacji*. Scen z poematu dramatycznego Adama Mickiewicza. Wiele istotnych ról w karierze artysty powstało we współpracy z Tadeuszem Bradeckim, zwłaszcza niezapomniane kreacje: Abe Rossenstossa – subtelnie nakreślonej, pozbawionej stereotypu postaci Żyda-patrioty w *Wiośnie Narodów w Cichym Zakątku* Nowaczyńskiego (nagroda aktorska na XXVII Kaliskich Spotkaniach Teatralnych), nasyconego teatralnością Williama Schyllinga we *Wzorcu dowodów metafizycznych* (sztuki autorstwa reżysera), autoironicznej, świetnej wokalnie roli Barona Firuleta w *Operetce* Gombrowicza, czy korowodzie wielobarwnych postaci (De Folencour, Margrabia Montalto, Kasander) w *Rękopisie znalezionym w Saragossie* Potockiego. Specjalne miejsce w karierze aktora stanowi udział w przedstawieniach Giovanni Pampiglione'ego, Włocha, który z pomocą zespołu Starego Teatru oczarował publiczność, ukazując siłę komedii *dell'arte*. Doktor Balanzoni, grany przez Stefana Szramela w *Łgarzu* oraz *Venezii*, *Venezii* Goldoniego, zachwyił widzów siłą komiczną, precyzją, niezwykłą sprawnością i dyscypliną wykonania. Postać Szambelana w *Iwonie księżniczce* Gombrowicza, znakomicie wtopiona w wizję teatralną Krytiana Lupy, ukazała wielkie możliwości charakterystyczne aktora, doskonałe wyczucie groteskowej formy, podobnie jak, plastycznie, wyraziście zagrane postacie (Dejbla, Stróża Więziennego, Garbusa) w *Bezimiennym dziele* Witkacego. Artysta odnalazł się również w przestrzeni teatralnej reżysera młodego pokolenia, Michała Zadary, doskonale wchodząc rolą Panope – w rytm, frazę, tempo, ascetyczność na wskroś nowatorskiej inscenizacji *Fedry* Racine'a.

Stefan Szramel przekazywał wiedzę o zawodzie wielu pokoleniom aktorów i śpiewaków operowych jako wykładowca Wydziału Aktorskiego PWST i Wydziału Wokalno-Aktorskiego AM w Krakowie.

W 1988 roku został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. (eb)